

Nr 29

Utlåtande i anledning av motion om åtgärder för att stimulera konsumtionen av fruktdrycker.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II: 731 av herr Björk i Påarp hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om erforderliga åtgärder för att i motionens syfte stimulera användningen av fruktdrycker.

Motionären framhåller att någon omfattande produktion av fruktdrycker med stabil avsättning inte kunnat åstadkommas i Sverige. Inte heller sker här något forsknings- och utvecklingsarbete för fruktdrycker. Säkerligen skulle det vara av stor betydelse om man genom ett utrednings- och forskningsarbete kunde komma fram till nya och rationellare tillverkningsmetoder och nya typer av fruktdrycker. Härigenom skulle produkterna kunna förbilligas samtidigt som deras kvalitet och hälsovärde ökades. Med hänsyn till fruktdryckernas hälsovärde borde också ökade resurser ges den verksamhet, som pågår i syfte att stimulera till ökad konsumtion av fruktdrycker. Från nykterhetsorganisationernas sida har behovet av en vidgad verksamhet på detta område starkt understrukits.

Det borde enligt motionären närmare prövas om inte även cider borde få saluföras under gynnsammare betingelser än nu. I ett stort tillverkningsprogram för fruktdrycker torde cidern närmast komma att bli en ersättningsdryck för öl, medan ett attraktivt sortiment av fruktdrycker skulle bli ett alternativ till de nuvarande läskedryckerna. Alla näringsexperter torde vara ense om att detta skulle vara en värdefull utveckling. Ett stort behov föreligger också av ett utökat sortiment av goda alkoholfria viner.

Tidigare behandling m. m.

Allmänna beredningsutskottet behandlade vid 1962 års riksdag motioner med yrkanden om utredning av lämpliga åtgärder till främjande av den svenska fruktdryckskonsumtionen (utlåtande nr 6/1962). Över motionerna inhämtades yttranden från lantbruksstyrelsen, Nya systemaktiebolaget och Sveriges yrkesfruktodlares riksförbund. Lantbruksstyrelsen tillstyrkte en begränsad utredning, inriktad på att undersöka förutsättningarna för att öka konsumtionen av fruktmust vid skolor, sjukhus, militärförläggningar och andra allmänna inrättningar. Systemaktiebolaget avstyrkte förslag om tillverkning av cider och fann att det permanenta produktionsöverskottet av *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 11 saml. Nr 29*

svensk frukt icke borde vidmakthållas genom stödåtgärder från det allmännas sida. Yrkesfruktodlarförbundet fann det angeläget att stimulera tillverkning och konsumtion av svenska fruktdrycker. Utskottet delade motionärernas uppfattning att det från många synpunkter vore önskvärt, om förbrukningen av svenska fruktdrycker kunde ökas men erinrade om att frågan ingick i trädgårdsnäringsutredningens uppdrag. Utskottet hänvisade till att utredningen inom en snar framtid skulle uppta frågan om konsumtion av svenska fruktdrycker och avstyrkte med hänvisning härtill motionerna. Riksdagen godkände utlåtandet.

Den år 1958 tillkallade *trädgårdsnäringsutredningen* avgav i september 1965 betänkandet »Förslag till vissa åtgärder på trädgårdsområdet» (stencil Jo 1965: 7). Efter en redogörelse för forskning och försöksverksamhet beträffande fruktsafter i vissa andra länder och för arbetsuppgifter för en svensk forsknings- och försöksverksamhet på fruktsaftområdet framlade utredningen sitt förslag till åtgärder. Utredningen förordade att det fortsatta forsknings- och utvecklingsarbetet på fruktsaftområdet skulle omhändertagas av ett ifrågasatt livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut, varom utredning pågick genom en särskilt tillkallad utredningsman, i samarbete med institutet för växtförädling av frukt och bär i Balsgård. Utredningen fann inte tillräckliga skäl föreligga att förorda införandet av någon ny statlig kreditgaranti t. ex. för att finansiera inköp av frukt. Utredningen erinrade om de möjligheter till stöd i form av statlig lånegaranti som redan fanns och förutsatte att utvecklingen i fråga om musteriindustrins behov av kreditstöd följdes av lantbruksstyrelsen. Slutligen föreslog utredningen att det statliga bidraget till Föreningen Fruktdrycker skulle höjas från 25 000 kronor per år till 50 000 kronor per år.

Utredningen redovisades i *statsverkspropositionen år 1966* Bilaga 11. Departementschefen uttalade (sid. 46) att den av utredningen berörda frågan om forskning på fruktsafternas område borde prövas i samband med behandlingen av förslag från utredningen rörande inrättandet av ett livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut.

1964 års utredning avseende livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut avgav i november 1966 en promemoria i fråga om livsmedelstekniskt forskningsorgan (stencil Jo 1966: 17). Utredningsmannen föreslog att en forskningsenhet för tillämpad livsmedelsteknisk forskning skulle inrättas vid tekniska högskolan i Lund. Den nya forskningsenheten ansågs böra få befohgenhet att ta upp forskningsuppgifter inom olika delar av livsmedelssektorn. Utredningen uttalade att det var uppenbart realistiskt att utgå från att den skulle få tyngdpunkten i sin verksamhet på animalieområdet. Utredningsförslaget har överlämnats till utbildningsdepartementet där det varit föremål för remissförfarande. Något förslag med anledning av utredningen har ännu inte framlagts.

Sedan 1955 utgår statligt anslag till Föreningen Fruktdrycker; anslaget uppgår till 25 000 kronor. I motioner vid årets riksdag föreslogs att anslaget

skulle utgå med ytterligare 15 000 kronor till föreningens upplysningsverksamhet rörande alkoholfria fest- och sällskapsdrycker. I sitt utlåtande nr 7 år 1969 uttalade *statsutskottet*, att riksdagen senast förra året hade att ta ställning till frågan om ökat statsbidrag till Föreningen Fruktdrycker. Utskottet erinrade då om att alkoholpolitiska utredningen tillkallats för översyn av alkohol- och nykterhetspolitiken och att den enligt direktiven skulle behandla alla de frågor som är av betydelse i nämnda hänseende. Med hänsyn bl. a. härtill ansåg utskottet att motionsyrkandet ej borde bifallas. Utskottet ansåg inte att några omständigheter hade framkommit som motiverade ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida och avstyrkte därför motionsyrkandet även vid årets riksdag och föreslog att anslaget skulle tas upp med oförändrat 25 000 kronor. Riksdagen godkände utlåtandet.

I motionen har även upptagits frågan om tillverkning och saluföring av cider. Enligt de i *rusdrycksförsäljningsförordningen* givna definitionerna blir en ciderdryck, som normalt framställs genom alkoholisk jäsning av saft från päron eller äpplen, att hänföra till vin om alkoholhalten överstiger 2 1/4 volymprocent. Varan beskattas som lättvin och får endast försälas genom Systemaktiebolaget. Understiger ciderns alkoholhalt 2 1/4 volymprocent hänförs den till läskedryck och får fritt försälas. Frågan om tillverkning och saluföring av cider har tidigare upprepade gånger varit föremål för behandling av riksdagen. 1944 års nykterhetskommitté ansåg inte att cider skulle få tillverkas och saluföras med mindre restriktioner än tidigare. Finansministern biträdde i propositionen nr 151 år 1954 nykterhetskommitténs uppfattning och framhöll att här liksom eljest i frågor av nykterhetspolitisk betydelse producentintresset måste träda i bakgrunden. Även riksdagen biträdde denna uppfattning.

1959 års *utskänkingsutredning* föreslog däremot att ciderdrycker skulle få försälas under mindre restriktiva former än hittills och att tre huvudtyper borde kunna förekomma, nämligen starkcider, cider och lättcider.

I *proposition 1963: 82* framhöll finansministern att utskänkingsutredningens förslag angående ciderdrycker inte kunde bifallas utan att frågan måste bedömas från nykterhetspolitiska synpunkter. Eventuella åtgärder för främjande av fruktodlingens avsättningsmöjligheter måste därför prövas och avgöras i annat sammanhang. *Bevillningsutskottet* delade i sitt utlåtande nr 41 år 1963 departementschefens uppfattning. Med hänsyn härtill och till nykterhetsläget ansåg utskottet en liberalisering av villkoren för framställning och försäljning av ciderdrycker inte böra komma i fråga. Riksdagen godkände utskottets betänkande i denna del.

Bevillningsutskottet behandlade i sitt utlåtande nr 56 år 1968 motioner angående vissa alkoholpolitiska frågor. I ciderfrågan hänvisade bevillningsutskottet till vad utskottet tidigare anfört beträffande cider och vidhöll att producentintressena såvitt möjligt inte borde få påverka alkoholpolitiken och avstyrkte därför motioner som tagit upp 1959 års utskänkingsutrednings förslag om införande av ciderdrycker.

Utskottet

Motionären hemställer om åtgärder för att stimulera konsumtion av svenska fruktdrycker.

De i motionen upptagna förslagen till åtgärder att stimulera konsumtionen av svenska fruktdrycker avser dels forsknings- och utvecklingsarbete för fruktdrycker, dels ökade resurser för upplysningsverksamhet, dels slutligen utökning av sortimentet av svenska fruktdrycker genom alkoholfria viner och cider.

Anslag till upplysningsverksamhet rörande alkoholfria fest- och sällskapsdrycker har redan prövats detta år av riksdagen i särskild ordning.

Frågan om att tillverka och försälja cider på huvudsakligen samma villkor som gäller för maldrycker har vid upprepade tillfällen och senast vid höstsessionen 1968 prövats av riksdagen, som avvisat förslag härom ur nykterhetssynpunkt. Utskottet har samma mening.

Organisationen för forsknings- och utvecklingsarbete på fruktsaftområdet liksom för det livsmedelstekniska forskningsområdet i övrigt är föremål för prövning inom utbildningsdepartementet med anledning av avgivet utredningsförslag.

Med hänsyn till det anförda finner utskottet inte skäl att tillstyrka motionen utan hemställer

att motionen II: 731 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 april 1969

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hedlund (s), Eric Peterson (fp), Axel Kristiansson (cp), Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s), Ernst Olsson (cp)*, Ove Karlsson (s), Blomquist (m), fru Grethe Lundblad (s), herrar Axelson (fp) och Ingvar Andersson (m);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrbý (cp), Rimås (fp), fru Hörnlund (s)*, herrar Johansson i Skärstad (cp), Wiklund i Härnösand (s)*, Hugosson (s), Hylltander (fp), Green (s), Aldén (s), Rosqvist (s) och Björck i Nässjö (m)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Axel Kristiansson (cp), Blomquist (m), Ingvar Andersson (m), Rimås (fp), Johansson i Skärstad (cp), Hylltander (fp) och Björck i Nässjö (m).